

Onderwerp	: Projectplan Waterwet voor het PAS / Natura 2000 gebied Willinks Weust te Winterswijk
Status	: Ontwerpbesluit
Datum vastgesteld door het college van dijkgraaf en heemraden	: 12 maart 2019
Bijlage(n)	: <ol style="list-style-type: none">1. Situatie inrichting d.d. 11-02-2019; RHDHV2. Situatie opruimwerk d.d. 11-02-2019; RHDHV3. Profielen en details d.d. 11-02-2019; RHDHV4. Memo effecten waterhuishouding Willinks Weust d.d. 19-02-2019; WRIJ5. Wijzigingen legger en beheerregister.

Ontwerp projectplan Waterwet

Het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Rijn en IJssel heeft het voornemen, gelet op artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet, het onderhavig ontwerp projectplan Waterwet voor het 'PAS / Natura 2000 gebied Willinks Weust' te Winterswijk vast te stellen en uit te voeren in overeenstemming met het bepaalde in dit plan.

Op grond van artikel 5.4 lid, tweede lid, van de Waterwet bevat een projectplan Waterwet een beschrijving van het betrokken werk, de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd alsmede een beschrijving van de te treffen voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

1 Projectbeschrijving

1.1 Wat wordt aangelegd of gewijzigd?

Inleiding en context

In de Samenwerkingsovereenkomst (SOK 2015-2021), die provincie Gelderland en Waterschap Rijn en IJssel hebben getekend, zijn afspraken opgenomen voor de uitvoering van de Programma Aanpak Stikstof (PAS) maatregelen in het Natura 2000 gebied Willinks Weust.

Willinks Weust is een kleinschalig natuurgebied nabij de steengroeve in Winterswijk (Ratum). Het gebied heeft verrassende natuurwaarden. Dat komt door de speciale opbouw van de bodem: de ondergrond bestaat voor een deel uit muschelkalk en bontzandsteen, afgedekt met keileem en zand. Dit is voor Nederland en Europa uniek en levert bijzondere natuur op. Daarom maakt het gebied deel uit van Natura 2000; een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. Eén van de groeves is de broedlocatie van een paartje oehoes en is het leefgebied van de kamsalamander en de rugstreeppad. Zeldzame planten zoals karwijselie, vlozegge, blonde zegge, bevertjes en kammos voelen zich thuis in de vochtige graslanden. In het gebied vind je ook jeneverbesstruiken, hulst, beukenbossen en eikenhaagbeukenbossen.

Het gebied is ca 51 ha groot (ca 19 ha grasland, ca 31 ha bos en ca 1 ha steengroeve) en is in eigendom en beheer bij 5 eigenaren namelijk de provincie Gelderland, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel, 1 particulier en 1 bedrijf (de steengroeve). De inrichtingsopgave voor het gebied is vastgesteld in de PAS gebiedsanalyse en het Natura 2000 beheerplan, welke op 1 juli 2016 door Gedeputeerde Staten van Gelderland is vastgesteld.

Inrichtingsplan

Voor het PAS / Natura 2000 gebied Willinks Weust is een integraal inrichtingsplan opgesteld waarin alle water- en natuurmaatregelen zijn opgenomen. In dit inrichtingsplan zijn maatregelen uitgewerkt voor behoud en herstel van de natuur, zoals het afgraven van de voedselrijke bovengrond en aanpassing van de waterhuishouding. Hierbij gaat het met name om hydrologische maatregelen aan de Vossenveldsebeek, de Afwatering van de Bekeringswieste, het verondiepen en dempen van detailontwateringen en het afkoppelen van drainage.

Voor het opstellen van het inrichtingsplan is een werkgroep gevormd, waarin provincie Gelderland, Staatsbosbeheer, de gemeente Winterswijk en Waterschap Rijn en IJssel zijn vertegenwoordigd. Staatsbosbeheer is trekker voor het opstellen van dit inrichtingsplan, het waterschap levert de input voor de bouwsteen 'water'. Voor de uitwerking van de maatregelen en het opstellen van het definitief ontwerp is een adviesbureau ingehuurd.

Veel zeldzame planten en dieren hebben het moeilijk. Hun leefgebied is klein, de lucht is te zuur en de grond is te droog en te voedselrijk. Met de uitvoering van de maatregelen wordt de bijzondere natuur in Willinks Weust behouden en versterkt. Door het verbeteren van de omstandigheden kan de natuur zich herstellen en verder uitbreiden.

Watermaatregelen PAS / N2000 gebied Willinks Weust

De uit te voeren watermaatregelen in het PAS / N2000 gebied Willinks Weust zijn:

1. Hydrologisch herstel door aanpassen van het ontwateringssysteem, conform GGOR scenario 2.5 (PAS-maatregel M1a);
2. Mitigerende maatregelen als gevolg van het hydrologisch herstel gericht op het voorkomen, beperken en compenseren van natschade (landbouwfuncties en bebouwing), conform GGOR scenario 2.5 (PAS-maatregel M1c).

Dit projectplan Waterwet behandelt de inrichtingsmaatregelen behorende bij bovengenoemde maatregelen.

Wijziging Legger Watersystemen

De Legger is een beschrijving van het waterstaatswerk en wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het waterschap. De Legger Watersystemen is een register van kaarten, tabellen en een leeswijzer waarin gegevens over de ligging, vorm, afmeting en constructie van watergangen, bergingsgebieden en bijbehorende kaden en kunstwerken zijn vastgelegd. De Legger is gepubliceerd op de website van het waterschap: www.wrij.nl.

Dit projectplan Waterwet regelt het vaststellen van de maatregelen die specifiek betrekking hebben op de aanleg van of de wijziging van de normatieve toestand van een waterstaatswerk (oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk). Anders gezegd, regelt dit projectplan Waterwet het vaststellen van maatregelen die een wijziging van de Legger tot gevolg hebben.

Niet alle maatregelen uit dit inrichtingsplan leiden tot wijziging van de Legger Watersystemen. Zo leidt het verondiepen van detailontwateringen en het afkoppelen van buisdrainage niet tot wijziging van de legger. Het verondiepen van de Vossenveldsebeek en de Afwatering van de Bekeringswieste wel.

Voorgenomen wijzigingen

Er is sprake van wijzigingen van waterstaatswerken als gevolg van de werkzaamheden in het kader van dit projectplan.

Door het waterschap is in de periode 2008-2012 een GGOR-studie (Gewenst Grond en Oppervlaktewater Regiem) uitgevoerd. Hieruit blijkt welke grond- en oppervlaktewaterbeheersscenario's de natuurdoelen mogelijk maken, wat daarbij de consequenties zijn en welke maatregelen daarvoor genomen moeten worden. De maatregelen behorend bij scenario 2 (met mogelijk uitloop naar scenario 3) zijn door Rijk en Provincie opgenomen als PAS-maatregel. Bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan zijn de GGOR scenario's 2 en 3 opnieuw doorgerekend. Uiteindelijk is besloten om met een tussenvariant hiervan, genoemd GGOR scenario 2.5, het inrichtingsplan verder uit te werken. Dit scenario levert de maximale bijdrage aan de natuurdoelen in het gebied en heeft minimale consequenties voor de te nemen mitigerende maatregelen aan landbouwfuncties en bebouwing. De hydrologische effecten van de maatregelen zijn beschreven in de 'Memo effecten waterhuishouding Willinks Weust d.d. 19-02-2019; WRIJ', zie bijlage 4.

De voorgenomen wijzigingen van een waterstaatswerk betreffen:

1. *Hydrologisch herstel door aanpassen van het ontwateringssysteem conform GGOR scenario 2.5 (PAS-maatregel M1a)*
 - a) Verondiepen bodem Vossenveldsebeek met 0,5 m.
 - b) Verondiepen bodem Afwatering van de Bekeringswieste met respectievelijk 0,8 m, 0,6 m en 0,4 m.
 - c) Verondiepen detailwatergangen tot 0,3 m minus maaiveld.
 - d) Dempen van detailwatergangen.
 - e) Ontkoppelen buisdrainage van ca 13,4 ha landbouwgrond.
2. *Mitigerende maatregelen als gevolg van het hydrologisch herstel gericht op het voorkomen, beperken en compenseren van natschade (landbouwfuncties, bebouwing) conform GGOR scenario 2.5 (PAS Maatregel M1b)*
 - a) Aanleg nieuwe detailwatergang t.b.v. afwatering landbouwpercelen ten oosten van het gebied Willinks Weust. Deze watergang krijgt een verbinding met de Afwatering van de Bekeringswieste.
 - b) Het ophogen van diverse (gedeelten van) landbouwpercelen en de paardenbak en het weilandperceel nabij Bekingweg 7.

De uitwerking van bovengenoemde maatregelen staan weergegeven op de (concept) DO-tekeningen, zie bijlage 1, 2 en 3 en de effectenstudie op de waterhuishouding, zie bijlage 4.

De legger wordt in overeenstemming gebracht met de hierboven onder 1.a en 1.b genoemde voorgenomen wijzigingen van waterstaatswerken. De consequenties van de te nemen maatregelen op de legger en het beheerregister watersystemen staan genoemd in bijlage 5.

1.2 Hoe wordt het project uitgevoerd?

Het bijgevoegde inrichtingsplan wordt technisch in detail verder uitgewerkt in bestekstekeningen en in een bestek. Dit vormt de inhoudelijke basis voor een te initiëren aanbesteding.

De werkzaamheden zullen hoofdzakelijk bestaan uit het ontgraven, aanvullen, vervoeren en verwerken van grond en het vervangen van duikers in wegen en dammen.

1.3 Welke voorzieningen worden getroffen om nadelige gevolgen ongedaan te maken of te beperken?

Waterhuishouding

De GGOR 2.5 maatregelen leiden tot een stijging van de grondwaterstanden. Op een aantal landbouwpercelen leidt de stijging van de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) tot natschade op landbouwpercelen buiten het N2000 gebied. Om de te verwachten natschade te mitigeren vindt ophoging van (delen van) deze landbouwpercelen plaats. Perceel WTW00-D-9701 en WTW00-C-5347 (gedeeltelijk) hebben een GNN bestemming (Gelders Natuur Netwerk). Hier is ophoging niet wenselijk en zal een andere vorm van compensatie nodig zijn. De provincie Gelderland is met de eigenaar van deze percelen nog in overleg over de wijze van compensatie.

Qua oppervlaktewater zijn er geen problemen te verwachten. Er zal meer inundatie ontstaan in het N2000 gebied en aan de randzone op gronden met een GNN bestemming. Op gronden met een landbouwbestemming waarop een T=10 inundatienorm ligt wordt alleen op kadastraal perceel WTW00-D-9401 (achter Bekeringsweg 7) inundatie berekend. Deze inundatie wordt voorkomen door het perceel op te hogen, wat ook vanwege de verwachten stijging van de GHG noodzakelijk is.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal de afvoercapaciteit van de leggerwatergangen en detailontwateringen worden gewaarborgd. Aanliggende eigenaren en percelen zullen geen hinder ondervinden van de opstuwung van water.

Ecologie

Op 1 februari 2019 is de Vernieuwde gedragscode Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze is vastgesteld door de Unie van Waterschappen en deel 1 is goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Met het goedkeuringsbesluit van de Minister vervalt de gedragscode voor waterschappen die is goedgekeurd onder de Flora- en Faunawet voor wat betreft het onderdeel 'bestendig beheer en onderhoud'. Het onderdeel 'ruimtelijke ingrepen' van de oude gedragscode die is verleend onder de Flora- en Faunawet blijft van kracht tot er een besluit is genomen over de nog op te stellen gedragscode ruimtelijke ingrepen voor waterschappen onder de Wet Natuurbescherming. De maatregelen die op basis van dit projectbesluit worden genomen betreffen 'ruimtelijke ingrepen'. Hierdoor blijft de oude gedragscode nog van kracht en wordt er gewerkt volgens de gedragscode Flora- en Faunawet, welke door de Unie van Waterschappen is opgesteld. Middels deze gedragscode wordt zorgvuldig omgegaan met (beschermd) planten- en diersoorten, wordt het tijdstip van uitvoering hierop aangepast en/of worden mitigerende maatregelen genomen. Deze maatregelen voorkomen of beperken schade aan beschermd planten- en diersoorten bij het uitvoeren van de werkzaamheden.

Overlast omgeving

De overlast voor de omgeving tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zal zich beperken tot hinder zoals geluid en stof als gevolg van het uitvoeren van grondwerk en het transport van grond en materialen. Met de te contracteren aannemer zullen afspraken worden gemaakt om de hinder zoveel mogelijk te beperken door de transportroutes zo kort mogelijk te maken. Hiernaast vindt stofbestrijding plaats door het vegen van de verharde wegen en het inzetten van rijplaten en/of nathouden van de onverharde grondtransportroutes. Verder zullen uiteraard de reguliere en wettelijk vastgestelde verkeersmaatregelen worden getroffen.

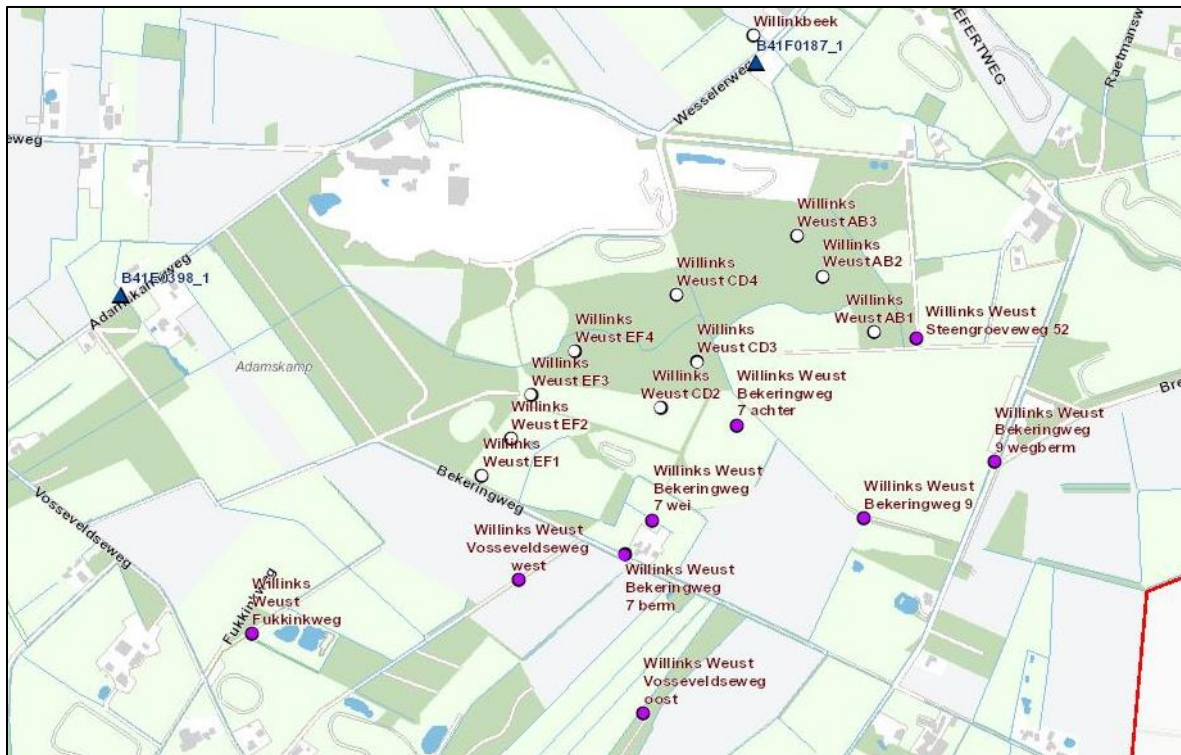
Monitoring

Het doel van de monitoring is om inzicht te krijgen in het verloop van de (veranderende) grondwaterstanden door de effecten van de genomen maatregelen. Hiervoor is een meetnet opgezet welke minimaal 5 jaar na uitvoering van de maatregelen beheerd en onderhouden wordt (zie figuur 1). Voor het meetnet wordt deels gebruik gemaakt van de al aanwezige provinciale peilbuizen in het gebied zelf. Daarnaast heeft het waterschap in het voorjaar van 2017 een aantal aanvullende peilbuizen geplaatst net buiten het N2000 gebied. Deze peilbuizen zijn o.a. geplaatst bij woningen omdat deze gevoelig kunnen zijn voor vernatting (kelders). Daarnaast zijn er peilbuizen geplaatst in agrarische gebieden waar de grondwaterstand zal stijgen en op de rand van het beïnvloedingsgebied (> 5 cm GHG verandering). Ook is er een referentie-peilbuis geplaatst buiten het beïnvloedingsgebied van de maatregelen.

De monitoring is hiermee al gestart om zo ook de nul-situatie goed in beeld te brengen.

Het meetdoel en de informatiebehoefte is hierbij als volgt geformuleerd:

- *Zijn er veranderingen opgetreden in de hoge grondwaterstanden (GHG*) als gevolg van de PAS-maatregelen buiten het natuurgebied waarvoor vernatting is gewenst?*
 - *Komen deze veranderingen overeen met de op voorhand geschatte veranderingen?*
- *GHG = gemiddeld hoogste grondwaterstand (8,3% overschrijdingskans).*

Figuur 1; Meetnet Willinks Weust

Algemeen

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien, die aan de uitvoering van het project in de weg staat. Voor eventueel financieel nadeel, dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de uitvoering van het projectplan, kan een benadeelde een beroep doen op artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende op andere wijze is verzekerd. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding.

2 Toetsing Waterwet

De toepassing van de Waterwet is op grond van artikel 2.1 van de Waterwet gericht op:

- a. voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Toelichting:

a. voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De uit te voeren maatregelen leveren een optimalere waterhuishouding door:

- optimalere (grond-)waterstanden voor de ontwikkeling van de habitattypen in het gebied Willinks Weust.
- het nieuwe watersysteem voldoet aan de Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) normering T=10 voor landelijk gebied. Er vindt bij hoge afvoeren geen inundatie plaats vanuit de watergangen naar landbouwpercelen bij een afvoer die statistisch gezien 1x per 10 jaar voorkomt.
Op 1 locatie, het weilandperceel achter Bekeringweg 7, is wel sprake van inundatie. Door ophoging van dit weilandperceel wordt dit in de toekomst echter voorkomen.
- behoud landbouwfunctie in het gebied grenzend aan Willinks Weust door de aanleg van een nieuwe detailwatergang t.b.v. afwatering landbouwpercelen ten oosten van het gebied Willinks Weust. Deze watergang krijgt een verbinding met de Afwatering van de Bekeringswieste.
- behoud landbouwfunctie in het gebied grenzend aan Willinks Weust door het ophogen van diverse (gedeelten van) landbouwpercelen en de paardenbak en het weilandperceel achter Bekeringweg 7.
- behoud functie diverse woningen en bedrijfsgebouwen grenzend aan Willinks Weust. Het risico op aanvullende vochtproblematiek als gevolg van de toekomstig gemiddeld hoogste grondwaterstand wordt als klein c.q. nihil ingeschat. Uit nader bouwkundig onderzoek aan de woningen en bedrijfsgebouwen van Bekeringweg 7 en 11 en Steengroeveweg 52 is gebleken dat er geen aanvullende preventieve maatregelen hiervoor nodig zijn.

Conclusie: De maatregelen beperken waterschaarste in het N2000 gebied en voorkomen overstromingen en wateroverlast in het aangrenzende gebied.

b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen

De uit te voeren maatregelen geven verbeterings- en uitbreidingdoelstellingen op de habitattypen door o.a.:

- het veiligstellen en verbeteren van waardevolle waternatuur in de Vossenveldsebeek (HEN-beek)
- het vergroten van het areaal met toereikende hydrologische condities zoals verhogen grondwaterstanden en vergroten van toevoer aan basen en kwel waardoor er een kwaliteitsverbetering, en waar mogelijk uitbreiding, van de kernopgaven voor de habitattypen hei schrale graslanden en blauwgraslanden plaats vindt.

Conclusie: De maatregelen hebben een positieve werking op de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem.

c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

De uit te voeren maatregelen leveren een bijdrage aan maatschappelijke functies door:

- versterking van landschappelijke kwaliteiten en de natuurbeleving van het gebied Willinks Weust.

Conclusie: De maatregelen hebben een positieve invloed op het vervullen van maatschappelijke functies door het watersysteem.

3 Wijze van uitvoering

3.1 Planologische inpassing

Voor de PAS / Natura 2000 gebieden is de Wet natuurbescherming van toepassing. De uitvoering van de PAS maatregelen is vergund door vaststellen van het Natura 2000 beheerplan.

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is voor het gebied waar het project wordt uitgevoerd het bestemmingsplan buitengebied Winterswijk vastgesteld op 28-02-2011.

Op 26 september 2018 hebben Provinciale Staten van Gelderland een Provinciaal inpassingsplan (PIP) vastgesteld voor het N2000 gebied Willinks Weust. In dit PIP heeft de provincie voor een aantal percelen binnen het gebied de bestemming gewijzigd van agrarisch naar natuur. Hiermee kan invulling worden gegeven aan het uitvoeren van de N2000 en PAS maatregelen.

De voorgenomen watermaatregelen zoals opgenomen in dit projectplan passen binnen het geldende bestemmingsplan en de PIP.

3.2 Andere noodzakelijke vergunningen en relevante besluiten

Naar aanleiding van dit projectplan moeten de wijzigingen in het waterstaatswerk worden meegenomen in een wijziging van de legger. De legger bestaat uit kaarten en teksten. In de legger vindt de juridische vastlegging plaats van zaken als de ligging, vorm, afmeting en constructie van waterstaatswerken. Ook worden daarin de zogeheten kunstwerken vermeld zoals bruggen, stuwen en duikers. De legger is bepalend voor de verplichtingen over en weer tussen het waterschap en burgers op het gebied van de instandhouding van de waterstaatswerken. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de legger waar de diverse keurzones geografisch gelegen zijn. In deze keurzones gelden er regels voor diverse activiteiten. Deze regels zijn vastgelegd in de Keur Waterschap Rijn en IJssel 2009 en houden bijvoorbeeld in dat er niet gegraven mag worden zonder vergunning van het waterschap (watervergunning). Ook worden in de legger de onderhoudsverplichtingen vastgelegd.

Voor het vaststellen van de legger wordt een separaat besluit genomen.

Verder zijn de volgende vergunningen en besluiten van belang:

Vergunningen/Besluiten

Omgevingsvergunning

Ontgrondingsmelding

Melding Besluit Bodemkwaliteit

Bevoegd gezag

gemeente Winterswijk

Provincie Gelderland

gemeente Winterswijk, Omgevingsdienst

Achterhoek of Waterschap Rijn en IJssel

3.3 Planning

De start van de uitvoering staat gepland voor de nazomer van 2019 en / of voorjaar 2020. De uitvoering van de maatregelen moet uiterlijk 1 juli 2021 gereed zijn.

3.4 Overige uitvoeringsaspecten

De inrichtingsmaatregelen vinden plaats op gronden welke in eigendom zijn bij publieke partijen (Staatsbosbeheer, provincie Gelderland, gemeente Winterswijk en waterschap Rijn en IJssel) en bij diverse particuliere eigenaren. Daar waar het voor de uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk is om gronden van derden te betreden, zullen medewerkers van het waterschap en/of de gecontracteerde aannemer de activiteiten vooraf afstemmen met de betreffende grondeigenaren c.q. gebruikers. Het is daarbij de intentie om tot minnelijke overeenstemming te komen. Pas als dat niet lukt wordt overgegaan tot het opleggen van gedoogplichten.

4 Procedure

Bij de totstandkoming van het projectplan wordt gebruik gemaakt van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht: de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.

Dit betekent dat het ontwerp projectplan Waterwet digitaal wordt bekendgemaakt en gedurende zes weken met de bijbehorende stukken kan worden geraadpleegd op de website: <https://www.officielebekendmakingen.nl/waterschapsblad>

Een belanghebbende heeft de mogelijkheid om haar of zijn zienswijze ten aanzien van het ontwerp projectplan Waterwet kenbaar te maken. Na de definitieve besluitvorming is beroep in beginsel alleen mogelijk voor degenen die in de ontwerpfase een zienswijze hebben ingediend.

Zienswijzen op dit ontwerpbesluit kunnen schriftelijk of mondeling naar voren worden gebracht. Schriftelijke zienswijzen kunnen worden gericht aan het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Rijn en IJssel, Postbus 148 (7000 AC) Doetinchem. Hierbij dient verwezen te worden naar de titel van het projectplan Waterwet.

Mondelinge zienswijzen kunnen kenbaar worden gemaakt via telefoonnummer 0314-369369. Het projectplan ingevolge artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet staat in de bijlage bij artikel 1.1 van de Crisis- en Herstelwet genoemd. Hierdoor zijn de bepalingen in hoofdstuk 1, afdeling 2 van de Crisis- en Herstelwet van toepassing.

5 Contactpersoon uitvoering werken

Voor meer informatie over het ontwerp projectplan Waterwet kunt u terecht bij de heer R.(Ronald) Stapelbroek, bereikbaar via r.stapelbroek@wrij.nl Hij kan uw vragen beantwoorden en het plan met u doornemen.